

Hronika

Rīgas Tehniskās universitātes 150 gadu jubilejas norise

Juris Briedis, Rīga Tehnical University

Gatavošanās RTU 150. jubilejas gadam sākās savlaicīgi. Jau beidzoties 2010./2011. studiju gadam, Rektorāta struktūrvienības izstrādāja ievērojamajai jubilejai veltīto pasākumu plānu un kalendāru. Pasākumu kalendārs tika izsūtīts e-pastā, un līdz 2011. gada 31. decembrim ikvienam bija iespēja to papildināt ar saviem ierosinājumiem vai precizēt. Pēc tam to publicēja visos RTU komunikācijas kanālos [1].

150 gadu jubilejai veltītu dažādu pasākumu organizēšanā bija iesaistītas vairākas RTU struktūrvienības, tomēr īpaši jāizceļ Starptautisko un sabiedrisko attiecību departamenta (vadītāja Māra Sniķere) kopējā koordinējošā loma, Studentu kluba (vadītāja Asja Visocka) vērienīgo darbu kultūras un mākslinieciskās sadarbības kolektīvu pasākumu norisēs, Studentu parlamenta (prezidents Juris Iljins) sekmīgo darbu dažādu pasākumu organizēšanā un studentu, kā arī citu ieinteresēto personu iesaisti dažās norisēs.

2011. gada 14. oktobrī, atklājot 150. jubilejas gadu, universitātes centrālajā ēkā, Kaļķu ielā 1, rektors akademiķis Leonīds Ribickis prezentēja jaunizveidoto jubilejas pastkarti jeb universitātes «Dzimšanas apliecību», kas izveidota kā pastkarte ar Krievijas cara Aleksandra II vīzēto Rīgas Politehniskās skolas dibināšanas statūtu attēlu. Pēc tam rektors noslēdza nozīmīgu sadarbības līgumu ar Latvijas lielāko elektronisko pakalpojumu sniedzēju «Lattelecom». Godinot universitātes atbalstītājus, RTU centrālās ēkas vestibilā rektors un «Lattelecom» valdes priekšsēdētājs Juris Gulbis svinīgi atklāja RTU sponsoru un mecenātu Goda plāksni. Universitāte apzinājusi 118 lielākos atbalstītājus, kuru nosaukumi iemūžināti šajā Goda plāksnē. Lielāko atbalstītāju vidū ir VAS «Latvijas Dzelzceļš», SIA «Knauf», «Lattelecom», Latvijas Organiskās sintēzes institūts, AS «Latvijas Gāze», Leonīds Juris Freijs u. c. [1].

Universitāte izdeva speciāli 2012. gadam veltītu kalendāru, kur katru mēnesi viena lappuse bija veltīta vienam no 12 līdz šim bijušajiem un esošajam rektoram. Izdevumu sagatavoja Starptautisko un sabiedrisko attiecību departamenta darbinieki sadarbībā ar mākslinieku Arni Grinbergu, izmantojot materiālus no „Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā” 1.-4. sējumiem [2].

Jau 2011. gada 29. oktobrī Lielajā Gildē noritēja Rīgas Tehniskās universitātes 150. gadu jubilejas ieskaņas koncerts, kurā RTU vīru koris «*Gaudeamus*» un tā mākslinieciskais vadītājs Ivars Cinkuss sadarbībā ar Liepājas simfonisko orķestri pirmo reizi Latvijā atskaņoja Johanesa Brāmsa dramatisko kantāti «Rinaldo». Vokāli ļoti sarežģītajai Rinaldo

lomai bija izraudzīts viens no Eiropas atzītākajiem tenoriem – igaunis Mati Turi. Koncertā kā īpašs veltījums Rīgas Tehniskās universitātes 150. jubilejas ieskaņai izskaņēja arī Brāmsa laikabiedra Johana Štrausa (dēla) «Pie skaistās, zilās Donavas».

Šo ieskaņas koncertu, kā arī citus studentu mākslinieciskās sadarbības kolektīvu pasākumus, kuri noritēja turpmāk, organizēja RTU Studentu kluba darbinieki. Piemēram, festivāla «RTU skan» dažādi pasākumi noritēja visa 2012. gada garumā, priecējot skatītājus ar dziesmām un dejām, koncertiem un teātra izrādēm, dzejas priekšlasījumiem un vizuālu baudījumu – gleznu izstādi [3].

«RTU skan dziesmā» (11.02.2012. Spīķeru koncertzālē) piedalījās vīru koris «*Gaudeamus*», sievietes koris «Delta», postfolka grupa «Vecpilsētas dziedātāji», vokālais ansamblis «Jauna nianse», trio «Šmite Kārkle Cinkuss», grupa «Iļģi».

«RTU skan mūzikā» (03.03.2012. RTU Lielajā aulā) piedalījās studentu pūtēju orķestris «SPO», orķestra deju grupa Gitas Ūdres vadībā, kā arī bijušie kolektīva dalībnieki, tagad – Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra mūziķi Viesturs Vārdaunis un Artūrs Bērziņš, pūtēju orķestra «Rīga» mūziķis Juris Vanags u. c. Koncerts bija veltīts šī kolektīva dibinātāja un ilggadējā mākslinieciska vadītāja Hermana Eglīša atcerei. «RTU skan teātrī» (23.–25.03.2012. RTU Lielajā un Mazajā zālē) piedalījās 13 Latvijas augstskolu studentu teātri, jauniešu teātra studijas, uzaicinātie kolektīvi no Lietuvas, Igaunijas un Krievijas.

«RTU skan dejā» (19.05.2012. Latvijas Nacionālās operas Jaunajā zālē) piedalījās RTU Tautas deju ansambļa «Vektors» jauniešu un vidējās paaudzes kolektīvi, instrumentālā grupa Lienes Golovackas vadībā [3].

«RTU skan dzejā» (19.09.2012. Eduarda Smiļģa teātra muzejā) piedalījās RTU studentu teātri «Spēle» un «Kamertonis».

«RTU skan krāsās» (1.–31.10.2012. RTU Mazajā zālē) – noritēja RTU Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultātes Tēlotājmākslas katedras mācībspēku Anitas Melderes un Silvijas Meškones gleznu izstāde, tās atklāšanā piedalījās arī RTU sīgu ansamblis «Gaiva».

Pasākumu cikla noslēgums – «RTU ieskandina Baltijas valstis» (08.12.2012. VEF kultūras pilī) notika ar RTU tautas deju ansambļa «Vektors», Kauņas Tehnoloģiskās universitātes deju ansambļa «Nemunas» un Tallinas Tehnoloģiskās universitātes deju ansambļa «Kuljus» piedalīšanos koncertā [3].

2013/21

Atzīmējot RTU 150. jubileju, visa gada garumā norisinājās dažādas aktivitātes. Šoreiz līdz ar citiem, jau iepriekšējos gados bijušiem pasākumiem, bija arī jauni. Piemēram, 15. februārī „Ēnu dienas” pasākumā pirmo reizi piedalījās 45 zinātnieki, kuru laboratorijās bija iespēja veikt dažādus eksperimentus un piedalīties pētījumu projektos.

15. februārī tika atvērta RTU emeritētā docenta LZA Goda doktora Jāņa Klētnieka grāmata “Ģeodēzijas izglītība un zinātne Latvijā 1862 – 1990”, kuru izdeva RTU Izdevniecība un bija veltīta RTU 150. gadadienai.

2012. gada 17. martā notika pirmais RTU Zinātnes festivāls, kurā aicināja piedalīties interesējošos jauniešus un bērnus. Studenti viņiem palīdzēja iepazīt tehniskās zinātnes. Festivāla ietvarā notika konkursa „Nāc un studē RTU!” fināls, kurā par iespēju studēt valsts finansētā budžeta vietā sacentās skolēni no 12 komandām. Dažas dienas iepriekš, 1. – 4. martā, universitātes struktūrvienības, mācību prorektora dienesta, Studentu parlamenta, Starptautisko un sabiedrisko attiecību departamenta darbinieku vadīti, piedalījās Starptautiskajā izstādē „Skola 2012”, kas šoreiz universitātes kolektīvam noritēja jubilejas svinību gaisotnē. Izstādes apmeklētājus iepazīstināja ne tikai ar studiju programmām, bet aicināja iesaistīties 150. jubilejai veltītajās aktivitātēs [1].

Īpašā jubilejas gada gaisotnē 7. martā notika RTU portāla ORTUS 2.0 (modernākais un daudzfunkcionālākais augstskolas portāls Baltijā) atklāšana. Atklāšanas preses konferencē piedalījās RTU rektors Leonīds Ribickis, mācību prorektors Uldis Sukovskis, RTU administratīvais direktors Zigmunds Zitmanis, rektora vietnieks Modris Ozoliņš un Latvijas IT klastera izpilddirektore Lilita Sparāne (RTU RBS absolvente). RTU portāls ORTUS darbojas kopš 2007. gada un lietotāju skaits jau pārsniedz 30000. Jāatzīmē, ka portāla darbs 2009. gadā tika atzinīgi novērtēts, saņemot Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas balvu «Plafīna pele 2009». Jaunais RTU portāls darbu sāka zīmīgajā universitātes 150. jubilejas gadā, un ir neaizvietojamais komunikācijas instruments un informācijas avots [1].

Plašs pasākumu cikls ar nosaukumu – „Students pret profesoru: kurš kuru?” saistās ar sporta aktivitātēm, ko kopīgi organizēja Studentu parlaments un RTU Sporta klubs. Pirmo reizi universitātes vēsturē studenti cīnījās pret profesoriem sešās sporta disciplīnās: šaušanā, kērlingā, badmintonā, skvošā, volejbolā un futbolā. Šajās sacensībās studenti bija pārāki par profesoriem badmintonā, skvošā, volejbolā un futbolā, savukārt mācībspēki attiecīgi pārspēja studentus šaušanā un kērlingā. Šo pasākumu galvenais mērķis bija iepazīstināt universitātes vadību un mācībspēkus ar studentiem sportistiem, kā arī neformālā gaisotnē mācībspēkiem iepazīt studentus, un otrādi. Turklāt šīs sacensības no citām atšķīrās ar to, ka izvēlētie sporta veidi bija vairāk vai mazāk netradicionāli, lai parādītu mācībspēku un studentu daudzveidīgās prasmes [1].

2012. gada 12. maijā noritēja RTU akcija Likteņdārzā «Iestādīsim dziesmu». Simboliski apliecinot kopējo Rīgas Tehniskās universitātes un Latvijas valsts likteņos, Likteņdārzā (Koknesē) rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis iestādīja dižozolu (skat. 1. attēlu) savukārt tautas mākslas

kolektīvu dalībnieki ar dziesmām un dejām stādīja ceriņu aleju un papildināja dārza amfiteātri ar gandrīz simts universitātes darbinieku, mācībspēku un studentu sarūpētiem laukakmeņiem.

Ceriņu aleja un dižozols tika stādīti īpaši – dziesmu un deju pavadībā, šāda akcija Likteņdārzā notika pirmo reizi. Rektors Leonīds Ribickis izteica vēlmi turpmāk talku un jauno kociņu apkopšanu veidot kā ikgadēju tradīciju, kura pirms Mātes dienas kopā pulcētu RTU darbiniekus un universitātes tautas mākslas kolektīvu pārstāvjus ar savām ģimenēm.

1. att. Aiz ozoliņa rektors L. Ribickis

Talkas diena noslēdzās ar plašu un sirsnīgu koncertu, ko sniedza visi RTU centrālie mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi un dažādi ansambļi [3].

Par godu universitātes ievērojamajai jubilejai 12. maijā Ķīpsalas izstāžu telpās ikgadējās Baltijas Robotikas sacensības „Baltic Robot Sumo” bija organizētas daudz vērienīgāk un veltītas RTU.

18. maijā ar akciju «Laid, lai pulkstenis iet! 150 dienas līdz 150. jubilejai» sāka skaitīt dienas līdz Rīgas Tehniskās universitātes 150 gadu jubilejai 14. oktobrī. Akcijas laikā ar izrotātu divstāvu svētku autobusu rektors L. Ribickis kopā ar citiem universitātes vadības pārstāvjiem devās cauri Rīgai uz visām fakultātēm, lai personīgi sveiktu darbiniekus, mācībspēkus un studentus. Atvērtā autobusa otrajā stāvā spēlēja RTU studentu pūtēju orķestris «SPO», radot prieka un svētku sajūtu Rīgas viesiem un iedzīvotājiem.

Katras fakultātes dekāns, struktūrvienību vadītāji, darbinieki un studentu pārstāvji sagaidīja atbraucējus, lai sasveicinātos un saņemtu dāvanu – svētku torti un šampanieti. Akcijas mērķis bija radīt RTU jubilejas gaidīšanas svētkus ikvienam universitātes darbiniekam un studentam. Atsauksmes liecināja, ka pasākums bija izdevies.

Pēc viesošanās fakultātēs tieši plkst. 11 Kaļķu ielā 1 administrācijas ēkas vestibilā rektors L. Ribickis teica uzrunu un atklāja pulksteni, kas skaitīja laiku līdz 150. jubilejai un Galā koncertam Arēnā Rīga 14. oktobrī. Laika atskaites pulksteņa gaitai varēja arī sekot RTU mājaslapā [2].

20. maijā populārā „Nordea Rīgas maratonā” piedalījās kupla RTU sportistu komanda – 250 dalībnieku, ar uzrakstiem uz saviem sporta apģērbiem popularizējot savu *Alma mater*. Interesanti piebilst, ka visas komandas dalībnieku noskrietais kopējais ceļa garums bija 1625 kilometri.

Maija pēdējās dienās Ķīpsalā notika plašs pasākums bērniem ar nosaukumu „Kas te? Es te!”, lai rosinātu viņu interesi par tehniskajām zinātnēm [1].

Sekojoš Eiropas universitāšu tradīcijai, jubilejas gada kontekstā Starptautisko un sabiedrisko attiecību departaments organizēja pirmo RTU Starptautisko nedēļu, kas noritēja no 28. maija līdz 1. jūnijam. Tajā piedalījās 24 dalībnieki no 11 pasaules valstīm: Francijas, Vācijas, Spānijas, Turcijas, Gruzijas, Polijas, Lietuvas, Ukrainas, Rumānijas, Somijas un Krievijas. Dalībnieku vidū bija gan «*Erasmus*» programmas partneraugstskolas, gan citas augstākās izglītības iestādes, ar kurām RTU ir noslēgti līgumi.

Starptautiskās nedēļas dalībniekus uzrunāja RTU mācību prorektors profesors Uldis Sukovskis, informējot par augstākās izglītības sistēmu Latvijā un kopīgu studiju programmu izveidi, un Latvijas Rektoru padomes ģenerālsekretārs profesors Andrejs Rauhvargers, izklāstot jaunākā pētījuma par Boloņas procesa ieviešanas gaitu Latvijā un Eiropā rezultātus. Pasākuma dalībnieki devās arī individuālajās vizītēs uz vairākām RTU fakultātēm un administrācijas struktūrvienībām, lai tiktos ar savu jomu kolēģiem un apspriestu konkrētākus sadarbības jautājumus un plānotu nākotnes uzdevumus.

6. jūlijā biedrība Latviešu–Vācbaltu centrs “*Domus Rigensis*” 21. *Domus Rigensis* dienu laikā rīkoja svinīgu pasākumu LU Mazajā aulā – vēsturiskajā ēkā, kur no 1869. līdz 1919. gadam darbojās Rīgas Politehniskā skola/Rīgas Politehniskais institūts. Pasākumā ar uzrunu klātesošajiem piedalījās RTU rektors Leonīds Ribickis, kā arī LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks. “*Domus Rigensis*” biedru vidū ir pirmās augstskolas Latvijā absolventu radnieki, bet augstskolas organizēšanā, dibināšanā un darbībā bija iesaistīti baltvācieši, tāpēc pasākuma dalībniekiem tika nolasīti augstskolas vēsturei veltīti referāti. Akadēmiķis Jānis Stradiņš runāja par senāko politehnisko augstskolu un tās nozīmi gan Baltijā, gan pasaulē. Referāts tika papildināts un publicēts jau 2012. gadā [4]. Tā kā par augstskolas vēsturi bija liela interese, papildinātie referāti 2013. gadā tika publicēti arī Karla Širrena biedrības Līneburgā (Vācijā) izdotajā gadagrāmatā. Profesors Ekharads Springs no Darmštates stāstīja par trīsfāžu elektromotora izgudrotāju Mihaelu fon Doļivo-Dobrovoļski, kas studijas sāka Rīgā un turpināja Darmstatē.

10. jūlijā, kad augstskolās sākās reflektantu dokumentu pieņemšana jaunajam studiju gadam, pie RTU centrālās ēkas topošajiem studentiem notika akcija “Kāp augstāk ar RTU! ”. Pasākuma laikā interesentiem bija iespēja pārbaudīt spējas, mēģinot uzkāpt pa īpaši izveidotu 12 metru augstu alpīnisma sienu, sasniedzot simbolisko bakalaura, maģistra vai doktora līmeni. Pēc universitātes rektora akadēmiķa svinīgās uzrunas, kā pirmie alpīnisma sienā uzkāpa RTU absolventi: spēkavīrs Raimonds Bergmanis un alpīnists Atis Plakans [1].

Nākamais plašākais pasākums, kuru noorganizēja Starptautisko un sabiedrisko attiecību departaments sadarbībā ar fakultātēm, Studentu parlamentu, Studentu klubu un Sporta klubu, notika 18. augustā Vērmanes dārzā, kur RTU studenti, mācībspēki un darbinieki bija sarūpējuši aizraujošu un radošu

svētku programmu rīdiniem un Rīgas viesiem. Visas dienas garumā 17 parka vietās tūkstošiem Rīgas pilsētas svētku apmeklētāji radoši darbojās zinātniski tehniskās darbnīcās, piedalījās sportiskās aktivitātēs un vēroja RTU tautas mākslas kolektīvu un rokgrupu priekšnesumus pasākumā «*Es Tu RTU*» [2].

Analizējot «*Es Tu RTU*» Vērmanes dārzā, īpaši atzinīgi jānovērtē ideja rīkot RTU 150 gadu jubilejai veltītu pasākumu ārpus RTU. Tas radīja iespēju universitātei nākt tuvāk sabiedrībai. Jāakcentē arī veiksmīgi izvēlētais pasākuma laiks – *Rīgas svētki 2012*, jo tas notika Rīgas svētku laikā, bija iekļauts vispārējā informācijas apritē drukātā veidā, internetā un TV, gan pirms, gan svētku, gan arī pēcsvētku laikā. Šī vispusīgā informācija nodrošināja arī lielāku apmeklētāju pieplūdumu.

Novērtējot šos svētkus, rektors L. Ribickis teica: „Šo 150 pastāvēšanas gadu laikā Rīgas Tehniskā universitāte ir kļuvusi par neaizvietojamu un nedalāmu Rīgas daļu, ik gadu sagatavojot vairākus tūkstošus inženieru, kuri rūpējas par to, lai rīdiniem būtu silti mājokļi, nepārtraukta elektrības padeve, siltais un aukstais ūdens un daudz, daudz citu modernai dzīvei nepieciešamu pakalpojumu un ierīču. Bija patiešs prieks svētkos redzēt tik daudz apmeklētāju, īpaši ģimenes ar bērniem, kas ar interesi vēroja visu, ko mūsu studenti un mācībspēki bija sarūpējuši savai pilsētai un tās iedzīvotājiem.” [2]

Interesanti, ka šo svētku apmeklētāji apēda 150 litrus ar slāpekli gatavotu saldējuma, ar ko cienāja RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes studenti. Lielu interesi izraisīja arī RTU Būvniecības fakultātes studentu un mācībspēku izgatavotie plāna materiāla cilindri, kuru izturību varēja pārbaudīt, uzkāpjot tiem virsū. Daudzus jo daudzus skatītājus pulcēja RTU absolventa Jāņa Lāča velo triāla komandas «*Greentrials*» ekstrēmais velo šovs «*Bike Tour*» u. c. [2].

26. septembrī Tallinas Tehniskā universitāte par godu RTU jubilejai rīkoja simpoziju «*Rīgas Tehniskai universitātei – 150*», kurā RTU rektors akadēmiķis L. Ribickis referēja par RTU ievērojamākajām personībām 150 gados. Simpozija organizētāji par godu jubilejai bija sagatavojuši izstādi – ieskatu Rīgas un Tallinas kopējā vēsturē, ar kura eksponātiem iepazinās arī Latvijas Republikas vēstnieks Igaunijas Republikā Kārlis Eihenbaums.

RTU 150. gadadienas svētku kulminācijas nedēļa tika atklāta 4. oktobrī universitātes centrālajā ēkā, Kaļķu ielā 1, ar 150. jubilejas svinību nedēļai veltītu preses konferenci. Klātesošos mediju pārstāvjus iepazīstināja ar jubilejas svētku programmu, savukārt industrijas pārstāvji un Latvijas darba devēji dalījās savās pārdomās par RTU nozīmi valsts attīstībā. Preses konferencē piedalījās rektors Leonīds Ribickis, zinātņu prorektors Tālis Juhna, AS «*Latvenergo*» valdes priekšsēdētājs un RTU Padomnieku konventa priekšsēdētājs Āris Žīgurs, Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore Līga Menģelšone un RTU jubilejas lieluzveduma „*Radi tālāk!*” producente Leonarda Ķestere.

Pēc preses konferences klātesošie tika aicināti piedalīties Latvijas Bankas izdotās RTU jubilejas monētas (skat. 2.

attēlu) atklāšanā. Sudraba monētas dizainā (autors – Kristaps Ģelzis) atainota RTU tiekšanās uz inovācijām un izcilību. Šī unikālā monēta izraisīja lielu interesi sabiedrībā un pozitīvu publicitāti universitātei. Autors monētu veidojis no diviem trijstūriem, kā praktiski lietojamu instrumentu, kas ļauj noteikt izmēru, virzienu un izcelsmes vietu [1].

Latvijas Bankas Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs Jānis Blūms, prezentējot jubilejas monētu, teica: «Latvijas Bankas prezidenta vārdā ar šo monētu vēlos teikt lielu paldies RTU par ieguldījumu vairākās jomās, bet, pirmkārt un galvenokārt, par lieliskajiem absolventiem, kas strādā gan centrālajā bankā, gan Latvijas tautsaimniecībā. Šī monēta ir tapusi lieliskas sadarbības rezultātā starp Latvijas Banku, mākslinieku un RTU. Uzskatu, ka mums ir izdevies izgatavot unikālu monētu, ko turpmāk varam saukt par inovatīvu monetāro instrumentu» [1].

2. att. RTU jubilejas monēta.

Piektdien, 5. oktobrī, Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) izsaiņoja kārtējo nozīmīgo 150 gadu jubilejai veltīto dāvanu, ko šoreiz augstskola bija sagādājusi pati sev – grāmatu «Senākā tehniskā universitāte Baltijā – 150. Laikmeti un personības». Izdevums sniedz ieskatu universitātes vēsturē, iekļaujot nozīmīgākos pieturas punktus un izcilāko RTU personību aprakstus. Grāmatas atvēršanas pasākumā RTU rektors Leonīds Ribickis atzina, ka šis izdevums ļoti labi ilustrē to, kas ar augstskolu noticis šajos 150 gados. Savukārt akademiķis Ivars Knēts uzteica lieliskos attēlus, kas parāda RTU seno vēsturi, kā arī uzsvēra, ka grāmata nav tikai par RTU vēsturi, bet arī par cilvēkiem, kas šo vēsturi ir veidojoši.

Grāmatu veidoja RTU Starptautisko un sabiedrisko attiecību departamenta darbinieki un tajā izmantoti fragmenti no akademiķu Jāņa Stradiņa un Ivara Knēta rakstiem, kā arī citi materiāli no „Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā” pirmajiem četriem sējumiem, ko sagatavojuši un izdevusi RTU laikā no 2002. līdz 2011. gadam [2].

Nākamā dienā, 6. oktobrī, notika Studentu kluba un Studentu parlamenta noorganizētā 15. starpfakultāšu erudītu konkursa «RTU spice» fināls – «150 gadu – 15 stundu maratonā», kurā piedalījās fakultāšu studentu komandas – ar prezentācijām, prāta spēlēm, radošiem inženieru uzdevumiem, dziesmām, dejām u. c., godinot savu universitāti [3].

Par godu 150 gadu jubilejai Latvijas Pasts izdeva pastmarku, kuras atklāšana notika 8. oktobrī. Atklāšanas dienā pasākumā, kur piedalījās Latvijas Pasta, universitātes un Filatēlistu apvienības pārstāvji, ikviens interesents varēja iegādāties, apzīmogot un arī nosūtīt RTU jubilejas pastmarku.

Pastmarkas, kurā attēlotas RTU administratīvās ēkas aprises, universitātes ģerbonis un studenta cepure tradicionālajās krāsās, dizaina autors ir Arnis Grinbergs. Jāpiebilst, ka Latvijas Pasts jau bija iekļāvis RTU 150. jubilejas marku savu izdodamo pastmarku sarakstā 2012. gadam [1].

Atzīmējot Rīgas Tehniskās universitātes dibināšanas gadadienu, Zinātņu prorektora dienesta darbinieki katru gadu organizē RTU starptautisko zinātnisko konferenci. Konferences mērķis ir iepazīstināt gan pašmāju, gan ārvalstu zinātniekus, sabiedrību un uzņēmējus ar jaunākajiem zinātnes sasniegumiem Latvijā un ārzemēs, kā arī dot iespēju zinātniekiem, īpaši doktorantiem, publicēt veikto pētījumu rezultātus.

Rīgas Tehniskās universitātes 150 gadu jubilejai par godu trešdien, 10. oktobrī, RTU rektors akademiķis Leonīds Ribickis kopā ar citiem universitātes vadošajiem darbiniekiem piedalījās svinīgajā ziedu nolikšanas ceremonijā pie Brīvības pieminekļa. Ceremonijas beigās Brīvības pieminekļa Goda telpā rektors ierakstīja novēlējumu Latvijai.

Jāatzīmē, ka Brīvības pieminekļa Goda telpa viesiem tiek atvērta tikai īpašos gadījumos. Kā atzīmēja Rīgas Pieminekļu aģentūras direktors Guntis Gailītis: „RTU īpaši nozīmīgā jubileja ir svētki visai Latvijai, jo pirms 150 gadiem ir dzimusi ne tikai Rīgas Tehniskā universitāte, bet arī Latvijas augstākā izglītība. Turklāt izglītības tēma ir ievīta arī Brīvības pieminekļa idejā» [1].

Tāpat kā iepriekšējos gados, arī universitātes ievērojamās jubilejas gadā, no 10. līdz 12. oktobrim Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā noritēja starptautiskā zinātniskā konference, šoreiz ar kārtas skaitli 53. Pirmo reizi RTU vēsturē vienlaikus ar zinātnisko konferenci risinājās starptautiskais inženieru un Rīgas Politehniskā institūta/Rīgas Tehniskās universitātes (RPI/RTU) absolventu kongress. Pirmo reizi RTU vēsturē konference tika rīkota visām sekcijām vienkopus. 13 sekcijās un 26 apakšsekcijās tika pārstāvētas visas RTU fakultātes un pētniecības virzieni, līdz ar to bija iespēja atspoguļot un parādīt jaunākos sasniegumus un galvenais – starpdisciplināritāti pētniecībā.

Kongress apvienoja daudzus nozaru pārstāvjus: inženierus, tehnologus, zinātniekus un uzņēmējus, kuri absolvējuši Latvijas senāko tehnisko augstskolu – RPI/RTU, lai dalītos pieredzē un zināšanās, kā arī demonstrētu veiksmīgas uzņēmējdarbības piemērus un jaunākos inžinertehniskos risinājumus. Konferences norisē piedalījās 1294 dalībnieki no vairāk nekā 20 valstīm, tostarp ASV, Lielbritānijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Grieķijas, Izraēlas u. c., kā arī pašmāju zinātnieki, kuri nolasīja 721 referātu; kopējais apmeklētāju skaits sasniedza 1500.

Priecē fakts, ka konferences plenārsēdē piedalījās divu lielāko Latvijas uzņēmumu vadītāji, kuri ir arī RTU absolventi: SIA «Lattelecom» valdes priekšsēdētājs Juris Gulbis un AS «Latvenergo» valdes priekšsēdētājs Āris Žīgurs. Plenārsēdē ar referātiem piedalījās arī profesors Franko Milano no Florences Universitātes (Itālija) un profesors Gerhards Neidhofers no Darmštates Tehniskās universitātes (Vācija) u. c. [1].

Labas atsauksmes guva Studentu kluba darbinieku organizētais zinātniskās konferences vakara pasākums «ICE BREAKER. Let's Meet!», ko apmeklēja ap 500 konferences dalībnieku un viesu [3].

2012. gada 13. oktobra rītā Kaļķu ielā 1 RTU rektors L. Ribickis pieņēma viesus un partnerorganizāciju pārstāvjus, kuri personīgi vēlējās sveikt Rīgas Tehnisko universitāti tās 150 gadu jubilejā.

Bez jau minētajām valsts oficiālajām amatpersonām, apsveikumi klātienē vai sūtījumu veidā tika saņemti vēl no 210 ārvalstu vēstniecībām, LR ministrijām, pašvaldībām, partnerorganizācijām, Latvijas un ārvalstu augstākajām mācību iestādēm, aģentūrām, biedrībām, apvienībām, organizācijām, RTU Goda biedriem un Goda doktoriem, Padomnieku konventa locekļiem, atbalstītājiem un draugiem.

Piemēram, no Amerikas Savienoto Valstu, Austrijas Republikas, Beļģijas Karalistes, Azerbaidžānas Republikas, Baltkrievijas Republikas, Čehijas Republikas, Dānijas Karalistes, Francijas Republikas, Itālijas Republikas, Japānas, Ķīnas Tautas Republikas, Krievijas Federācijas, Lietuvas Republikas, Igaunijas Republikas, Norvēģijas Karalistes, Šveices Konfederācijas, Turcijas Republikas, Vācijas Federatīvās Republikas, Zviedrijas Karalistes u. c. ārvalstu vēstniecībām, kopskaitā – 30.

No LR ministrijām, valsts sekretāriem un amatpersonām – 20; no Latvijas augstskolām – 16, to skaitā: Latvijas Universitātes, Rīgas Stradiņa universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Biznesa augstskolas «Turība», Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas, Latvijas Jūras akadēmijas, Aizsardzības akadēmijas, Latvijas Mākslas akadēmijas, Daugavpils Universitātes u. c.

Apsveikumi saņemti no 45 ārvalstu augstskolām un to pārstāvjiem, piemēram: Buffalo Universitātes un Veines Valsts universitātes Detroitā, Amerikas Savienotajās valstīs; Viļņas Ģedimina Tehniskās universitātes Lietuvā; Lundas Universitātes Zviedrijā; Ščecinas Rietumpomerānijas Tehnoloģijas universitātes, Krakovas Tehnoloģijas un Varšavas Tehnoloģijas universitātēm Polijā; Barselonas Autonomās universitātes Spānijā; Darmšates Tehniskās universitātes, Reinas-Vestfāles Āhenas tehniskās universitātes, Vācijā; Baltkrievijas Nacionālās tehniskās universitātes; Riodežaneiro Federālās universitātes Brazīlijā; Starptautiskās Melnās jūras universitātes Gruzijā; Dženovas, Salerno un Padovas universitātēm, Turīnas Politehniskās universitātes Itālijā; Kazahstānas Transporta un komunikāciju akadēmijas un Internacionālās Biznesa akadēmijas; Sanktpēterburgas Valsts politehniskās universitātes, Krievijas Muitas akadēmijas, Pļehanova v. n. Ekonomikas universitātes u. c.

Apsveikumi saņemti no lielajiem LR uzņēmumiem: «Latvenergo», «Latvijas dzelzceļš», «Pasažieru vilciens», «Latvijas Gāze», «Exigen», «Lattelecom» u. c.; no biedrībām un asociācijām: Mašīnbūves un metālapstrādes uzņēmumu asociācijas, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas, Rīgas Latviešu biedrības nama, Latvijas Darba devēju konfederācijas; Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras, Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju

asociācijas; no vietējām pašvaldībām: Rīgas domes, Ventspils pilsētas domes, Daugavpils pilsētas domes, Liepājas pilsētas domes, Cēsu novada domes; vairākām studentu un studenšu korporācijām, kā arī no RTU Goda biedra M. Doļivo-Dobrovoļska radniekiem un Paula Valdēna mazdēla, RTU Goda doktoriem – Eberharda Blīmēla, Vītauta Milaša, Franko Milano un vēl daudzu citu apsveikumi.

RTU Lielajā aula notika Senāta svinīgā sēde. Sēdes sākumā visus klātesošos svētku reizē sveica RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis. Sēdes laikā tika pasniegti RTU Goda doktora diplomu Vītautam Milašam (Lietuva), Franko Milano (Itālija) un Eberhardam Blīmēlam (Vācija), kā arī RTU Goda biedra diploms bijušajam RPI studentam Latvijas Republikas prezidentam Andrim Bērziņam.

RPI bijušajiem studentiem Mihailam Doļivo-Dobrovoļskim – kas, bagātinot ar izciliem jauninājumiem, pārveidoja visu pasaules elektrotehniku, un Frīdriham Canderam – raķešu būves pionierim un starplanētu lidojumu pamatlicējam – RTU Goda biedra nosaukumu piešķīra *post mortem*.

Svinīgajā sēdē tika sveikti un RTU dažādus apbalvojumus saņēma daudzi universitātes dažādu struktūrvienību darbinieki, vairāki no viņiem saņēma Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas atzinības un pateicības rakstus [1].

13. oktobra pievakarē Rīgas Latviešu biedrības namā notika Rīgas Tehniskās universitātes 150 gadu jubilejai veltītā Svinīgā sēde. Tajā piedalījās LR Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa, Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis, ārvalstu vēstnieki, RTU Goda biedri un citas prominentas personas, uzaicinātie viesi, kā arī bijušie un esošie RTU darbinieki un studenti.

Sēdes sākumā rektors Leonīds Ribickis klātesošos iepazīstināja ar augstskolas noieto ceļu dažādos vēstures posmos un tās nozīmīgo devumu augstākajā (it īpaši tehniskajā) izglītībā, zinātnē, tautsaimniecībā un kultūrā.

Pēc rektora uzrunas sekoja Latvijas Republikas Saeimas apsveikums ko nolasīja Saeimas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa. Runas nobeigumā viņa novēlēja: „Lai RTU vārds, tās mācībspēku un absolventu vārdi arī turpmāk plaši skanētu Latvijā un pasaulē. Lai jums izdodas!” [1].

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis apsveikuma runas nobeigumā novēlēja: ... „sagatavot jauniešus mūsdienu mainīgajai pasaulei, sniedzot visas nepieciešamās prakses, lai realizētu vispārdošākās idejas! Latvijas lielākā vērtība visos laikos bijuši mūsu talanti”. Viņš pasniedza Rīgas Tehniskajai universitātei un tās rektoram Leonīdam Ribickim Ministru kabineta Atzinības rakstus par godu RTU 150 gadu jubilejai, kā arī par ilggadēju un nozīmīgu ieguldījumu inženieru sagatavošanā, tautsaimniecības attīstības veicināšanā, Latvijas augstākās izglītības un zinātnes attīstībā [2].

Savukārt Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš sveica senāko politehnisko augstskolu LZA vārdā un RTU bijušajam ilggadējam rektoram Ivaram Knētam pasniedza Cicerona balvu nacionālās izglītības kategorijā. „Ar šo nomināciju vēlamies vēstīt, ka Latvija ir un būs prāta iespēju zelta raktuves. Izglītības pamatīgums kā Latvijas galvenā bagātība bija galvenais šī gada laureātu izvirzīšanas

2013/21

vadmotīvs,” uzsvēra J. Stradiņš. Cicerona balvu jau četrpadsmito gadu pasniedz LZA sadarbībā ar Latvijas Universitāti, sabiedriskajām organizācijām dažādu jomu publiskās darbības praktiķiem [2].

Klātesošos priecēja RTU studentu pūtēju orķestris «SPO», vīru koris «*Gaudeamus*», LNO soliste Inga Šļubovska un pianists Mārtiņš Zilberts, LNO soliste, kā arī vokāliste Baiba Berķe ar instrumentālo grupu u. c. [2].

Svētdien, 14. oktobrī, plkst. 17 Rīgas Tehniskā universitāte ar vērienīgu mūzikas, mākslas un tehnoloģiju caurvītu lieluzvedumu «Radi tālāk!» Arēnā Rīga atzīmēja 150 gadu jubileju (skat. 3. attēlu).

3. att. Lielkoncerta noslēguma skats.

Skatītājus priecēja vijolniece Baiba Skride, pianists Vestards Šimkus, dziedātājs Intars Busulis, operas soliste Inga Kalna, ģitārists Kaspars Zemītis, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris ar maestro Aleksandru Viļumani pie diriģenta pulsts, aktieris Arturs Skrastiņš, RTU kori «*Gaudeamus*» un «*Delta*», TDA «*Vektors*» un LU TDA «*Dancis*», kā arī citi mākslinieki [3].

Par godu nozīmīgajai jubilejai veidotajā uzvedumā «Radi tālāk!» mūzika, māksla un oriģinālas Roberta Rubīna veidotas video projekcijas uzbūra tehnoloģisku parādi, kas skatītājiem vēstīja par RTU zinātniskajiem sasniegumiem un būtiskākajiem notikumiem cauri gadsimtiem. Orķestris kopā ar dejotājiem izspēlēja dažādas RTU vēstures ainas – augstskolas dibināšanu, kara gadus un padomju varas laikus. Savukārt video projekcijas ļāva pakavēties jaukās atmiņās Rīgas Politehniskā institūta absolventiem un sniedza ieskatu tajā, ko šobrīd RTU dara studenti un zinātnieki. Klātesošajiem bija iespēja ne tikai vērot lieliskus priekšnesumus, bet sadziedāties arī pašiem, izpildot studentu himnu «*Gaudeamus*» un Liepājas brāļu dziesmu «*Tikai tā*», kuras laikā tika sumināti RTU pieredzes bagātākie mācītspēki un studenti. Koncertu veidoja režisors Jānis Siliņš, scenogrāfs Aigars Ozoliņš, muzikālais vadītājs Juris Vaivods [2, 3].

Uz Baltijas senākās tehniskās universitātes svinībām bija ieradušies dažādu gadu absolventi, studenti, bijušie un esošie darbinieki, partneri un draugi. Lieluzvedumu klātienē

noskatījās vairāk nekā 6000 cilvēku. Pēc koncerta klātesošos aicināja uz svētku tostu un Arēnas Rīga zāle pārtapa par deju grīdu – vakara turpinājumā noritēja svētku balle ar mūziku dažādām gaumēm [2]. Jāatzīmē, ka svētku dalībniekiem ieejot arēnā tika izdalīts žurnāla "Jaunais Inženieris" jubilejas numurs, kas bija veltīts lielajai jubilejai un augstskolas vēsturei.

Neilgi pēc šī lielkoncerta, 18. oktobrī, RTU Zinātniskā bibliotēka organizēja 150 gadu jubilejai veltītu konferenci ar nosaukumu «*Akadēmiskās bibliotēkas 21. gadsimtā*». Konferences darbs noritēja trijās sekcijās: bibliotēka universitātei, universitāte bibliotēkai; elektroniskie resursi un bibliotēka; bibliotēkas laiku lokos. Konferences darbā bez pašmāju referentiem piedalījās viesi no Igaunijas, Lietuvas, Polijas u. c. [1]. Konferences laikā tika atvērta bibliotēkas vadītājas Aijas Janbickas un RTU Vēstures muzeja vadītājas - Humanitārā institūta vadošās pētnieces - Alīdas Zigmundes monogrāfija “RTU Zinātniskā bibliotēka 150 gados (1862 – 2012)”.

Dažas dienas iepriekš, 16. oktobrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas telpās, Kr. Barona ielā 14 (5. stāvā), notika izstādes «*Kaula nama revīzija*» atklāšana. Izstāde bija veltīta RTU pirmsākumiem un to gatavoja kopīgi Latvijas Nacionālā bibliotēka un RTU. Interesanti atzīmēt, ka Latvijas Nacionālās bibliotēkas galvenā ēka šobrīd atrodas vietā, kur savulaik bija Kaula nams, kur darbu pirms 150 gadiem sāka Rīgas Tehniskās universitātes priekštecis Rīgas Politehnikums (Rīgas Politehniskā skola) [1].

Arī universitātes filiālēs noritēja ievērojamai jubilejai veltīti pasākumi. Piemēram, 9. oktobrī notika RTU Liepājas filiāles padomes paplašinātā svinīgā sēdē, kurā piedalījās mācītspēki un studenti, Liepājas un tās novadu vidusskolu pārstāvji, Liepājas uzņēmumu vadītāji un novadu pašvaldību pārstāvji, vadošie kultūras un mākslas pārstāvji. Klātesošos ar svētku uzrunu sveica filiāles direktors Voldemārs Kārklis, savukārt RTU Vēstures muzeja vadītāja - Humanitārā institūta vadošā pētniece - A. Zigmunde pastāstīja par RTU un tās paveikto 150 pastāvēšanas gados [1]. 6. decembrī Viļņas Ģedimīna tehniskās universitātes bibliotēkā notika XVI Lietuvas zinātņu vēsturnieku konference, kuras plenārsēde bija veltīta RTU 150. gadadienai, jo lietuviešu inženierus 19. gs. otrajā pusē un 20. gs. sākumā sagatavoja Rīgas Politehniskajā institūtā. Plenārsēdē par RTU stāstīja RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis, demonstrējot konferences dalībniekiem un viesiem arī RTU 150. gadadienai veltīto īsfilmu. RTU vadošā pētniece Alīda Zigmunde referēja par pedagogu sagatavošanu Rīgas Politehniskajā skolā - Rīgas Politehniskajā institūtā (1862 – 1919). Lietuvas Edukoloģijas universitātes docents Vytautas Pocius bija sagatavojis referātu “Lietuvas inženieru šūpulim – Rīgas Politehniskajam institūtam – 150”.

Pasākumi, kas bija veltīti 19. gs. Krievijas impērijas teritorijā (Rīgā) izveidotās pirmās politehniskās augstskolas ievērojamajai jubilejai, turpinājās arī 2013. gadā. Piemēram, 28. janvārī RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis universitātes galvenajā ēkā atklāja piemiņas plāksnes RTU Goda biedriem Mihailam Doļivo-Dobrovoļskim un Frīdriham Canderam. M. Doļivo-Dobrovoļskis Rīgā studēja ķīmijas

tehnoloģiju (1878–1881), taču studijas neizdevās pabeigt. M. Doļivo-Dobrovoļskis bagātinājis elektrotehniku ar izcilie jauninājumiem, ieviesis praksē trīsfāžu maiņstrāvas izmantošanu, kas radikāli pārveidoja visu pasaules elektrotehniku; radījis asinhronos elektrodzinējus, trīsfāžu ģeneratorus, elektromotorus un transformatorus. Savukārt raķešu būves pionieris un starpplanētu lidojumu pamatlicējs F. Canders pētniecības darbību sācis, studējot Rīgas Politehniskā institūta Mehānikas nodaļā, kuru ar izcilību absolvējis 1914. gadā. Studiju laikā viņš nodibinājis arī Rīgas Gaisa kuģniecības un lidojumu tehnikas studentu biedrību [1].

Sekojošie divi turpmākie pasākumi, kuri noritēja vēl pusgadu pēc vērienīgajiem svētku kulminācijas pasākumiem, loģiski noslēdza ievērojamās jubilejas svinības un vēsturiski no tām nav atdalāmas.

2013. gada 13. un 14. maijā Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē notika Paula Valdena 8. Organiskās ķīmijas simpozijš, ko organizēja Latvijas Organiskās sintēzes institūts un RTU. 8. simpozijš salīdzinājumā ar iepriekšējiem bija īpašs, jo *UNESCO* bija iekļāvusi P. Valdena jubileju oficiālajā svinamo dienu kalendārā. Tā kā P. Valdena 150. jubileja noritēja periodā, kad arī viņa *Alma mater* atzīmēja savu 150. jubileju, tad šīs svinības kļuva vēl vērienīgākas.

Simpoziju ievadīja Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķa Jāņa Stradiņa stāstījums par Paulu Valdeni un Valdeni dzimtas izcelsmi. Turpinājumā RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis un Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes dekāns profesors Valdis Kokars pasniedza Paula Valdena medaļas 2013. gada laureātiem. Šo medaļu RTU pasniedz ik pēc diviem gadiem ķīmijas un zinātnes vēstures kategorijās – P. Valdenam tuvās zinātniskajās disciplīnās [5].

Šoreiz medaļu par būtisku veikumu zinātņu vēsturē – Rīgas Tehniskās universitātes 150 gadu vēstures izpētē – saņēma Valsts emeritētais zinātnieks *Dr. biol.* Juris Briedis, kura vadībā 25 gadu laikā grupa tehniskās izglītības vēstures pētnieku piecos atsevišķos sējumos sagatavoja un izdeva pētījumu «Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā». RTU profesors *Dr. habil. sc. ing.* Gundars Mežinskis tika apbalvots par nopelniem silikātu, augsttemperatūras un neorganisko nanomateriālu ķīmijas un tehnoloģijas attīstībā, jauno ķīmijas, materiālzinātnes un materiālu nanotehnoloģijas speciālistu sagatavošanu, aktīvu starptautisko darbību un Baltijas valstu silikātu materiālu konferences organizēšanu. Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošajam pētniekam *Dr. chem.* Edgaram Sūnam P. Valdena medaļa tika pasniegta par funkcionalizēto starpsavienojumu sintēzi jaunu ārstniecības preparātu radīšanā; E. Sūnas darbs «Uz oglekļa-ūdeņraža (C–H) saišu aktivēšanu balstīta jauna organisko savienojumu sintēzes metodoloģija» 2012. gadā iekļauts nozīmīgāko Latvijas zinātnes sasniegumu sarakstā. Profesors G. Mežinskis un *Dr. chem.* E. Sūna uzstājās ar īsiem ziņojumiem par saviem zinātniskajiem pētījumiem [1, 5].

Kā zināms, Paula Valdena simpozijš ir tradicionāls pasākums, kas tiek organizēts Rīgā, lai Baltijas valstu studentiem būtu iespēja tikt ar izcilākajiem organiskās ķīmijas zinātniekiem. Šogad ar plenārreferātiem uzstājās

pasaulē atzīti organiskās ķīmijas profesori: *Varinder K. Aggarwal* (Bristoles Universitāte, Lielbritānija), *Manuel Alcarazo* (Maksa Planka institūts, Vācija), *Pher Andersson* (Upsalas Universitāte, Zviedrija), *Erick M. Carreira* (Šveices Federālais tehnoloģiju institūts Cīrihē, Šveice), *Patrick J. Guiry* (Dublinas Universitātes koledža, Īrija), *Karl Anker Jørgensen* (Aarhus Universitāte, Dānija) u. c. [5].

Par godu Paula Valdena 150. dzimšanas dienai «Latvijas Pasts» izdotās pastmarkas un aplokšnes prezentācijā un pirmās dienas zīmogošanas pasākumā, kas simpozija ietvarā notika 14. maijā, piedalījās Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis, Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, MLKĻF dekāns profesors Valdis Kokars, mācību prorektors Uldis Sukovskis, vairāki LZA akadēmiķi, «Latvijas Pasta» valdes loceklis Arnis Salnājs, Pasta vērtzīmju un filatēlijas departamenta direktors Edmunds Bebrišs u. c. Jaunā pastmarku bloka nominālvērtība ir viens lats; tās dizaina autore māksliniece Arta Ozola-Jaunarāja pastmarkā attēlojusi ķīmiķa P. Valdena portretu un bijušo Rīgas Politehniskā institūta Ķīmijas laboratorijas ēku fonā. Savukārt pastmarku blokā un aploksnē attēlots slavenais Valdena apgriezenības likuma motīvs [1, 5].

Šīs prezentācijas laikā 2013. gada P. Valdena medaļas laureāts, Valsts emeritētais zinātnieks Juris Briedis iepazīstināja klātesošos ar dažām etidēm par Paulu Valdena paveiktā darba vēsturisko nozīmi. Tās vēlreiz pamatoja domu, ka viens no pasaulē izcilākajiem latviešu izcelsmes zinātniekiem profesors Pauls Valdens 20. gadsimta sākumā ir bijis visievērojamākais zinātnieks Rīgas Politehniskajā institūtā, kura ķīmijas tehnoloģijas nodaļu viņš absolvēja 1888. gadā un kurā strādāja kā mācītājs no 1887. līdz 1919. gadam. Arī no visiem tā laika Rīgas Politehniskā institūta rektoriem (viņš institūtu vadīja divas reizes) P. Valdens pētniecības jomā paveicis visvairāk, pie tam atstādams arī ievērojamu veikumu kā politehniskā institūta vadītājs tā darbības vēstures kritiskajos periodos, kā arī bijis augstākās tehniskās izglītības prasmīgs organizators un progresīvs pedagogs.

2013. gada 26. jūlijā Ķīpsalā, noslēdzot pasauleslavenā ķīmiķa un bijušā Rīgas Politehniskā institūta direktora/ rektora Paula Valdena 150. jubileju, RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis un P. Valdena mazdēls profesors Erkki Hollo svinīgi atklāja viņa vārdā nosaukto ielu, kas atrodas Kurzemes priekšpilsētā, starp Zunda Krastmalu un Ķīpsalas ielu (skat. 4. attēlu). Svinīgā pasākuma ievadā RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis ne tikai izteica prieku, ka Ķīpsalā atklāta Paula Valdena iela, bet arī pastāstīja, kāda tā izskatīsies nākotnē, norādot, ka tai būs ļoti nozīmīga loma valsts attīstībā [1].

Rīgas Pārdaugavas izpilddirekcijas izpilddirektors Māris Kalve liriski raksturoja Ķīpsalu kā vienu no skaistākajām vietām Rīgā, kurā top nākotnes kalēji, zinātnieki un tautsaimniecības speciālisti. Savukārt *UNESCO* Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēdētāra p. i. Baiba Moļņika izcēla Paulu Valdena darba nozīmīgumu un viņa vietu *UNESCO* svinamo dienu kalendārā līdzās tādām izcilām

2013/21

personībām kā Klods Debisī, Džuzepe Verdi, Martins Luters Kings, kā arī Rūdolfs Blaumanis un Jāzeps Vītols [1].

4. att. No kreisās: P. Valdena mazdēls profesors Erkki Hollo un RTU rektors akadēmiķis Leonīds Ribickis svinīgi atklāja Paula Valdena vārdā nosaukto ielu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs akadēmiķis Jānis Stradiņš sniedza ieskatu Paula Valdena biogrāfijā un vēsturiskajos notikumos: „Šodien RTU topošajā studentu pilsētiņā sasaucās Rīgas zinātnes zelta laikmets ar pašreizējo pilsētas bronzas laikmetu. Esmu pārliecināts, ka tagadējā universitātes vadība pašreizējo Rīgas zinātnes bronzas laikmetu apzeltīs. Tas ir ļoti nozīmīgi, ka mēs atzīmējam P. Valdena jubileju, parādot Latvijas devumu pasaules zinātnes attīstībā” [1].

Vasarā ar Starptautisko un sabiedrisko attiecību departamenta darbinieku palīdzību tika klajā laists mākslinieka Arņa Grinberga sagatavots izdevums “GADS, KAS IEGĀJIS VĒSTURĒ”, kurā hronoloģiskā secībā sakārtots RTU 150. jubilejas gada pasākumu apskats fotogrāfijās.

* * *

Sekmīgi noslēgušās RTU kolektīva vēsturiskās jubilejas gada svinības, taču atsevišķas struktūrvienības jau gatavojas svinīgi atzīmēt sava darba ievērojamās jubilejas. Vēl šajā, 2013. gadā 150 gadus atzīmēs ķīmiķi, būvzinātnieki un lauksaimnieki, bet nākošajā, 2014. gadā – mehāniķi.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. RTU mājaslapa. 2011. gada 01. maijs – 2013. gada 28. jūlijs.
2. Sņikere, M. RTU 150 gadu jubilejas pasākumu norise. RTU Vēstures muzejs. Inv. Nr. p 4528. Atmiņas 251.- 296. lpp.
3. Visocka, A. RTU Studentu klubs 2009. - 2013. RTU Vēstures muzejs. Inv. Nr. p 4528. Atmiņas 297.- 311. lpp.
4. Stradiņš, J., Zigmunde, A. Die Bedeutung des alten Polytechnikums zu Riga (1862 – 1918) für das Baltikum und die internationale Welt. Baltica, 2012, Heft 1, S. 4 - 17.
5. Jure, M. Paula Valdena 8. organiskās ķīmijas simpozijis. RTU Vēstures muzejs. Inv. Nr. p 4528. Atmiņas 312. lpp.

Juris Briedis, Dr. biol.,
State Emeritus scientist.
e-mail: juris.briedis@rtu.lv